

Kodin ulkopuolella asuvat vammaiset lapset ja lakiuudistukset

Sanna Ahola
Erityisasiantuntija

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Milloin lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle?

- Lastensuojelulain mukaan lapsi voidaan sijoittaa avohuollon toimenpiteenä yksin (ilman huoltajiaan) kodin ulkopuolelle vain lyhytaikaisesti ja rajatuissa tilanteissa.
- Huostaanottoon ja sijaishuoltoon turvaututaan vain, jos kodin olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä tai kehitystä, jos avohuollon toimet eivät ole riittäviä ja jos sijaishuolto olisi lapsen edun mukaista.
- Kehitysvammalain nojalla voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle tekemällä erityishuolto-ohjelma.
- Sosiaalihoitolain nojalla on selvitettävä, mikä vaihtoehto turvaa parhaiten lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin, mahdollisuuden saada ymmärtämystä sekä iän ja kehitystason mukaisen huolenpidon, turvallisen kasvuympäristön ja koskemattomuuden sekä itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen
- Sosiaalihoitolain mukaan kotona asuminen on ensisijainen vaihtoehto kaikille.

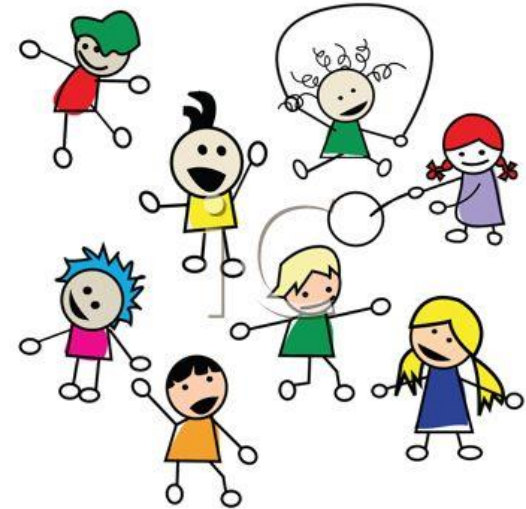
Miten on säädetty lapsen huollosta silloin, kun lapsi on sijoitettu kodin ulkopuolelle

- Lastensuojelulain mukaan lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista.
- Kun lapsi on otettu huostaan, sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta.
- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sijaishuollossa vastaavan työntekijän, lapsen vanhempien ja huoltajien ja sijaishuoltoapaikan edustajan on toimittava yhteistyössä lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi.
- Kehitysvammalaki ei sisällä säännöksiä lasten huollosta, kun heidät on sijoitettu kodin ulkopuolelle.

Mitä lapsen huollon pitää turvata lapselle?

- Tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti.
- myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä.
- hyvä hoito ja kasvatus ja ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito.
- turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

Miten lasta on kasvatettava?

- Lasta on kasvatettava niin, että hän saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä.
- Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.
- Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.

Missä asioissa voi olla ongelmia kodin ulkopuolella asuttaessa?

- Lapsen kasvatus
- Lapsen osallisuus
- Yhteydenpito vanhempiin
- Normaali elämä
- Pysyvyys

Kysymyksiä, kun lapsi on sijoitettu kodin ulkopuolelle kehitysvammalain nojalla

- Kuka pitää huolta siitä, että lapsen lastenhuoltolain mukaiset oikeudet toteutuvat?
- Onko vanhemmilla oikeus huoltajina päättää lapsen asioista (esim. kurinpito)? Entä asumisyksikön työntekijöillä? Sosiaalityöntekijällä?
- Kuka vastaa lapsen huollosta, jos vanhemmat eivät osallistu?
- Olisiko lapsen siirtäminen asumaan kodin ulkopuolelle aina nähtävä lastensuojelutilanteena?

Vireillä olevat lainsäädäntöhankkeet

- Vammaislainsäädännön uudistamistyö
  - Itsemääräämislainsäädäntö
  - Sote-lainsäädäntö
- Mahdollisuuksia ja uhkia?

Mahdollisuuksia ja uhkia

- Sote:
  - Integraation tuomat mahdollisuudet, kuten vammaispalvelujen ja perhepalvelujen sujuvampi yhteistyö.
  - Palvelujen nykyistä vaikeampi hallittavuus esim. valinnanvapauden seurauksena?
- Vammaislainsäädäntö
  - Mahdollisuus säätää selkeästi siitä, milloin vammaisen lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle
  - Lasten erityistilanteen huomioiminen
  - Vammaislainsäädännössä vai sosiaalihuoltolaissa?
- Itsemääräämislainsäädäntö
  - Erityisesti lapsia koskevaa sääntelyä myös vammaisille lapsille?

KIITOS!

